

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 11 stycznia 2021 r.

Pozwem z dnia 25 marca 2019 r. powód D. G. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – (...) W.-S. kwoty 6 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia orzeczenia do dnia zapłaty. Powód wniósł również o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów procesu. Powód wskazał, że domaga się zasądzenia wskazanej powyżej kwoty tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy jego dóbr osobistych. Powód wskazał, że nie zostały mu zapewnione humanitarne warunki bytowe jakie prawo przewiduje osobie osadzonej w jednostce penitencjarnej. Powód wskazał, że nie miał możliwości regulacji ciepłej i zimnej wody w kabinach prysznicowych, brak było stałej ciepłej wody, materace, pościel, koce i ręczniki były zużyte, jedna miska była przeznaczona na trzech do pięciu osadzonych w jednej celi, brak było suszarki na naczynia, półki na czajnik. Powód wskazał nadto, że nie było lampek do swobodnego czytania, nie było sali do treningów, nie było też przedmiotów ortopedycznych, ani kotar w kabinach prysznicowych. Powód wskazał również, że sitka od prysznic były zatkane kamieniem, a w kantynie nie było suplementów. Nie podawano jadłospisu oraz gramatury posiłków. Posiłki były częściowo zimne. Powierzchnia suszarki była zbyt mała na ilość osadzonych przebywających w placówce. Warunki, w jakich powód zmuszony był przebywać godziły w życie i wolność ludzką. Powód wniósł również o wyznaczenie obrońcy z urzędu oraz o zwolnienie go od kosztów sądowych. (pozew wraz z wnioskiem k. 3-8)

Postanowieniem z dnia 22 maja 2020 r. referendarz w tut. Sądzie zwolnił powoda od kosztów sądowych w części, tj. w zakresie opłaty od pozwu, zaś w pozostałym zakresie wnioski oddalił. (postanowienie k. 34)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwany wskazał, że powód przebywał w (...) W.-S. od dnia 10 lutego 2011 r. do dnia 29 czerwca 2020 r. W trakcie pobytu w jednostce penitencjarnej powód przebywał w różnych celach, w których powierzchnie na jednego osadzonego wynosiły 3 metry kwadratowe, zatem spełnione zostały warunki przewidziane w Kodeksie karnym wykonawczym. Pozwany wskazał nadto, że wyposażenie cel mieszkalnych jest zgodne z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Rozporządzenie to nie przewiduje konieczności wyposażenia cel mieszkalnych w suszarki do suszenia bielizny i odzieży. Tego typu wyposażenie określone jest wewnętrznym zarządzeniem dyrektora jednostki penitencjarnej. Pozwany wskazał nadto, że instalacja wody użytkowej uniemożliwia korzystanie z wody ciepłej i zimnej jednocześnie. Bieżąca woda dostarczana była i jest do cel mieszkalnych okresowo zgodnie z obowiązującymi porządkami wewnętrznymi. Temperatura wody sterowana jest automatycznie, a stanowiska kąpielowe były i są wyposażone w maty antypoślizgowe oraz przesłony prysznicowe. Pozwany wskazał, że to na osadzonych ciąży obowiązek utrzymywania higieny osobistej i czystości pomieszczeń. Pozwany zapewniał osadzonym wszelkie środki czystości do utrzymania porządku w celach i oddziale mieszkalnym. Wszelkie środki były i są wymieniane w miarę ich zużycia i zgłaszanych potrzeb. Pozwany zaprzeczył, że nie są wywieszane opisy posiłków wydawanych osadzonym. Opisy te są wywieszane na tablicy ogłoszeń na każdym oddziale mieszkalnym w danym dniu. Przyrządzane potrawy są transportowane z kuchni do oddziałów mieszkalnych w odpowiednich termosach oraz pojemnikach termoizolacyjnych. Ilość wydawanych posiłków odpowiada liczbie osadzonych. Terminy przydatności produktów są na bieżąco weryfikowane. Żywność jest weryfikowana również pod względem organoleptycznym. Pozwany wskazał, że dla przyznania zadośćuczynienia konieczne jest wykazanie krzywdy, wykazanie naruszenia dobra osobistego. Zdaniem pozwanego powód nie wykazał jakie dobro osobiste zostało naruszone. (odpowiedź na pozew k. 45-46)

Pismem z dnia 4 lutego 2021 r. powód podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie. Wskazał, że dochodzona pozwem kwota stanowi iloczyn dwukrotności średniej stawki kwoty jednomiesięcznego utrzymania osadzonego w RP oraz liczby pełnych miesięcy spędzonym przez powoda w areszcie śledczym. (pismo k. 73-75)

Do zakończenia postępowania strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód był osadzony w(...)W.-S. od dnia 10 lutego 2011 r. do dnia 29 czerwca 2020 r. W oddziale zewnętrznym B. powód przebywał od 8 lutego 2019 r. do połowy września 2019 r.

(okoliczności bezsporne, a nadto: przesłuchanie powoda k. 84)

Od 7 lutego 2019 r. do 16 września 2019 r. powód przebywał w celach o powierzchni od 9,72 m² do 12,70 m², przy czym liczba osadzonych nie przekraczała trzech.

(notatka służbowa k. 47)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty, złożone przez pozwanego do akt sprawy. Zdaniem Sądu dowody z dokumentów stanowią wiarygodny materiał dowodowy i nie budzą wątpliwości Sądu. Ich treść jest jasna i logiczna oraz nie budzi wątpliwości, a nadto dokumenty przedłożone przez pozwanego w niniejszej sprawie zostały wytworzone przez powołany do tego organ władzy publicznej w zakresie jego działania, a zatem stanowi dokument urzędowy (art. 244 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1805, dalej: k.p.c.). Sąd ustalił stan faktyczny również na podstawie dowodu z przesłuchania powoda oraz w oparciu o okoliczności pomiędzy stronami bezsporne. Sąd miał na uwadze, że zeznania powoda są wyłącznie subiektywne.

Sąd pominął dowód z zeznań świadków M. R. i D. S. na podstawie art. 235² § 1 pkt 6 k.p.c. wobec niewskazania przez powoda adresów świadków.

Zdaniem Sądu zeznania świadka D. W. miały charakter subiektywny. Świadek jest kolegą powoda, razem przebywali w jednostce penitencjarnej. Przekonania osoby bliskiej powodowi są oparte na własnym osądzie. Zatem w ocenie Sądu zeznania te nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd nie poczynił ustaleń w zakresie naruszenia dóbr osobistych powoda. Powód nie sprecyzował nawet, jakie dokładnie dobra osobiste w jego ocenie doznały uszczerbku na skutek działań i zaniechań pozwanego.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie i podlegało oddaleniu.

Powód wywodził swe roszczenie z art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z art. 417-448 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1740, dalej: k.c.) domagając się zasądzenia kwoty 6 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy.

Wskazać należy, że jednolite na gruncie prawa krajowego i umów międzynarodowych, stanowiących część krajowego porządku prawnego unormowania (art. 40 i art. 41 Konstytucji, art. 4 Kodeksu karnego wykonawczego, art. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności) określające prawa osób przebywających w zakładach karnych nakazują zapewnienie im humanitarnego traktowania i poszanowanie ich godności, zakazują stosowania tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania. Skazany zachowuje prawa i wolności obywatelskie, a ich ograniczenie może wynikać tylko z ustawy oraz wydanego na jej podstawie orzeczenia. Szczegółowe warunki osadzenia skazanego w celi mieszkalnej określa art. 110 § 2 k.k.w., który w jego poprzednim brzmieniu, właściwym dla rozpoznania żądania powoda, przewidywał normatyw powierzchni przypadającej w celi mieszkalnej na skazanego wynoszący nie mniej niż 3 m² oraz określał dalsze warunki jakim powinny odpowiadać cele.

Stosownie do treści art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony

przewidzianej w innych przepisach. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny (art. 24 § 1 k.c.). Jeżeli skutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych (§ 2). Z kolei w myśl wspomnianego art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Jak już zostało wskazane wcześniej, powód nie sprecyzował, jakie konkretnie jego dobra osobiste miały zostać naruszone przez pozwanego. Już z tej tylko przyczyny powództwo podlegało oddaleniu. Nie jest rzeczą Sądu ustalanie na podstawie uzasadnienia roszczenia ewentualnych dóbr osobistych, które w ocenie powoda mogły doznać uszczerbku.

Wskazać ponadto należy, że zgodnie z zasadą kontradiktoryjności procesu cywilnego wyrażoną w art. 6 k.c., strony zobowiązane są do przedstawiania okoliczności związanych z toczącym się postępowaniem oraz dowodów na ich poparcie. Przy czym strony muszą mieć świadomość, że w razie niesprostania ciężarowi dowodu to na nich spadają wszelkie negatywne konsekwencje, związane w szczególności z uznaniem lub oddaleniem powództwa oraz obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania stronie przeciwnej. Stosownie do treści art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która wywodzi z niego skutki prawne. Reguła ta została również powtórzona w art. 232 k.p.c., który to stanowi, iż strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Należy zatem przyjąć, że strona ma obowiązek wyraźnego powołania konkretnego środka dowodowego. Powiązanie tej regulacji z art. 6 k.c. prowadzi do wniosku, że ciężar udowodnienia twierdzenia o istnieniu określonego faktu spoczywa na tej stronie, która podnosi takie twierdzenia, a nie na tej, która im zaprzecza. Tak ukształtowana instytucja ciężaru dowodu spełnia dwie funkcje: dynamizuje postępowanie dowodowe oparte na zasadzie kontradiktoryjności oraz określa wynik merytoryczny sprawy, w sytuacji gdy strona nie udowodni faktów istotnych dla korzystnego dla niej rozstrzygnięcia. Wiąże się ona również z obowiązkiem twierdzenia i obowiązkiem dowodzenia tych wszystkich okoliczności, które mogą być stosownie do art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu. Zatem, gdy twierdzenia istotne dla rozstrzygnięcia sprawy nie zostaną udowodnione, to o merytorycznym rozstrzygnięciu sprawy decyduje rozkład ciężaru dowodu.

Stosownie do treści art. 24 § 1 i 2 k.c. oraz art. 417 § 1 k.c. i art. 448 k.c. roszczenie powoda mogłoby zostać uwzględnione tylko w sytuacji, gdyby Sąd ustalił, że na skutek bezprawnego działania lub zaniechania pozwanego doszło do naruszenia dobra osobistego powoda, na skutek czego powód doznał krzywdy. Jedną z koniecznych przesłanek odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa była zatem bezprawność. Nie budzi wątpliwości, że w świetle art. 24 § 1 k.c. to pozwany powinien wykazać, że jego działanie lub zaniechanie nie było bezprawne, przy czym mechanizm ten znajduje zastosowanie dopiero wówczas, gdy pokrzywdzony udowodni, że jego dobro osobiste zostało naruszone lub zagrożone na skutek zachowania pozwanego. W toku postępowania dotyczącego naruszenia dóbr osobistych na powódzie spoczywa bowiem ciężar udowodnienia, że jego dobra osobiste doznały uszczerbku, a dopiero wówczas, gdy powód obowiązkowi takiemu sprostą – na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia, że jej działanie bądź zaniechanie nie było bezprawne.

W okolicznościach rozpatrywanej sprawy powód nie wykazał, aby jakiegokolwiek jego dobra osobiste zostały naruszone. Co więcej, powód w większości nie udowodnił również, aby miały miejsce po stronie pozwanego zachowania bądź zaniechania, z których powód wywodził swoje roszczenie. Powód poprzestał tu na przedstawieniu ogólnych twierdzeń i subiektywnych odczuć. Nadto pozwany wykazał, że warunki, w jakich powód przebywał w areszcie śledczym były zgodne z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd oddalił powództwo jako niewykazane, o czym orzekł jak w pkt I wyroku.

Na podstawie art. 113 ust. 1 (a contrario) ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 623 – tekst jednolity ze zm.) Sąd przejął na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczoną opłatę od pozwu. Powód był zwolniony od kosztów sądowych w zakresie opłaty od pozwu, a ponieważ przegrał sprawę w całości nie ma podstaw by obowiązek uiszczenia opłaty od pozwu nałożyć na jego przeciwnika procesowego. Z tych przyczyn orzeczono jak w pkt II sentencji wyroku.

O kosztach Sąd orzekł jak w pkt III wyroku, na podstawie art. 102 k.p.c., odstępując od obciążania powoda kosztami procesu. Odstępując od obciążenia powoda kosztami procesu Sąd wziął pod uwagę jego trudną sytuację życiową i majątkową. Z tych przyczyn powód był zwolniony od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w zakresie opłaty od pozwu, co wprawdzie samo w sobie nie uzasadnia odstąpienia od obciążenia go kosztami poniesionymi przez stronę przeciwną (art. 108 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych), jednak nie pozostaje bez wpływu na ocenę zastosowania art. 102 k.p.c. w niniejszej sprawie.

Sędzia Agnieszka Kamińska-Urbańska

ZARZĄDZENIE

1. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego bez pouczenia;
2. wezwać powoda D. G. do uzupełnienia braków wniosku z dnia 14.01.2022r. o doręczenie wyroku z uzasadnieniem przez uiszczenie w terminie tygodniowym opłaty od wniosku w kwocie 100 zł – pod rygorem odrzucenia wniosku

Sędzia Agnieszka Kamińska-Urbańska